1937 ий
21
АВГУСТ
№ 58 (342)
Акшə 6 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

Рвэзэ Коммунист

ВЛКСМ Маробком дэн горком орган

ШКОЛЛАН КӰЛЭШ СЭМЫН ПОЛШАШ

Вашкə пəрвой сəнтьабрь шуəш. Каникул мучашыш лишəмəш. Тəний йоча-шамыч каникулым сайын эртарəныт. Нунын вуй ушышт канəн, кап-кылышт пəҥгыдəмын. Лу кəчə гыч нуно школыш погынəн адак у вий дəнə тунəмаш тӱҥалыт.

Лу кəчə вəлə кодын, срок кужу огыл. 1 сəнтьабрь мартə чыла школ-шамычат пийалан йоча-шамычым ваш лийаш тӱрыс йамдылалт шушаш улыт. Школ-шамычым у тунəммə ийлан йамдылмаштə калык образованьə орган-шамыч ӱмбак пəш кугу да отвəтствəннə паша пышталтын. Тидым шукташ школ дəн калык образованьə орган-шамычлан общəствəннə организацə могырым пəш сəрйозно полыш кӱлəш. ВЛКСМ Цəнтральнə Комитəтын увəртарымə „куштылго кавалəрий“ рəйд лачак ик тыгай общəствəннə полыш лийын шога.

Рəйдым сайын организатлаш—комсомол организацə-шамычын тӱҥ пашашт. А „куштылго кавалəрист“-шамыч чыла школын у тунəммə ийлан йамдылалт шумыжым тəргышаш да чараш лукмо ситыдымашым корандышаш вəрч кучəдалшаш улыт.

Тидə трəбованьə мəмнан рəспубликыштə путырак начар шукталтəш. Рəйдын пытартыш срокшо мартə ныл кəчə вəлə кодын. Тугə гынат, йужо райкомол-шамыч рəйдым эртарымə пашаш кызыт вəлə пижаш шонат. Оршанкə райкомол сəкрəтарь Бадьин йолташ шкə паша стильышкыжə нымолан йӧрдымӧ чəрəтым пуртəн. Бадьин йолташын,—кызыт конфəрəнцым эртарəна, а вара рəйдыш пижына, манын. Тидə кутырмашыжə йоҥылыш да врəдный. Вəт Оршанкə районышто у тунəммə ийлан йамдылалтмаш путырак начар кайа. Йатыр школ рəмонтлымо огыл, школ строитəльствə план ок шукталт, туныктышат ок ситə. Рəзультат тыгай шӱм корштарышан улмо ӱмбачат Оршанкə райкомол 17 августышто гына (ончыктымо срок дəч 12 кəчə эртымəкə) рəйдым эртарымə нəргəн шкə бӱрошыжо лончылəн. Бӱрошто кутырмо дəч варат паша кугунак ончыко кайəн огыл. Альə рəйдын конкрəтнə рəзультатшə ок кой.

Йошкар-Ола горкомол 10 августышто „кавалəрист“-шамычым колтылын да тышан шогалын. „Кавалəрист“-шамычын пашаштым контролироватлаш, нунылан полышым пуаш мондəн. Горкомол сəкрəтарь пашам шуктышо Малинин йолташ рəйд кузə эртымым йӧршəш ок шинчə. Бригадə-шамыч школлам тəргəныт. 1-шə номыран школ чыла йамдə. Школ вуйлатышə Боцманова йолташ школым огыт приниматлə, манын Гороном вурса. Гороно вуйлатышə Польашова йолташ тидым пылшышкыжат ок пыштə. Кастəнə тунəммə кыдалаш школлан помəщаньə ок ситə. Польашова дəн Малинин тыштат нимогай конкрəтнə мəрым ыштəн огытыл.

Али сола тӱҥалтыш школ (Роҥго р-н) у тунəммə ийлан йамдылалташ альат тӱҥалын огыл. Туныктышо-шамычлан пачəр укə. А школ вуйлатышə нимом ыштыдə йӱн вəлə коштəш. Роҥго райкомол дəн Роно тыгай тушман пашамат нормальныллан вəлə шотлат. Саботажым пытараш, титаканым мут кучаш шогалташ кӱлəшым нуно огыт палə дыр.

— Йошкар-Ола район мучко 11 туныктышо ок ситə,—манын райкомол сəкрəтарь Танаков йолташ ласкан вəлə ойла. Кӱжгӱ шӱман йəҥ-шамыч тыгай шучкылык дəчат лӱдмым чарнəныт. Туныктышым у тунəммə ий тӱҥалмəкат муаш лийəш, шонат дыр. Укə, тыгай шонымаш чын огыл, сандəнə тудым ӧрдыш кудалташ кӱлəш. ВЛКСМ ЦК-а тыгай „скидкым“ ныгӧланат пуəн огыл да огəшат пу. Йошкар-Ола райкомол рəйдым эртараш 23 йəҥым ойрəн. Но нунын кокла гыч йатыржə (Гордəйəв, молат) школыш йолыштымат пыштəн огытыл.

Кӱшнӧ ончыктымо факт-шамыч гыч раш койəш: райкомол-шамыч рəйдым эртараш кӱлын пижын огытыл. Нуно пəш важнə мəроприйатьын политик значəньыжым умылдə кодыныт. Сандəнак тидə пашам самотьокыш кудалтəныт.

Каникул роно дəн райкомоллан огыл, а тунəмшə-шамычлан пуалтын. Тидым умлаш жап! Школ-шамычын 1937-38 у тунəммə ийлан йамдылалтмыштым тəргымə „куштылго кавалəрий“ рəйдым эртарымə нəргəн ВЛКСМ Цəнтральнə Комитəтын пунчалжым шукташ кажнə комсомол организацə обазан! Садлан у тунəммə ий тӱҥалмəшкə комсомол организацə-шамыч дəч пашам чот ыштымаш йодылтəш.

Комсомолын виййжə шуко уло. Отчот дəн сайлымə кампаньым эртарымə дəнə комсомол организацым вуйлатымашкə у кадр, энəргичнə йəҥ-шамыч толыныт. Нунылан „куштылго кавалəрий“ рəйдым опəративнə вуйлатыман.

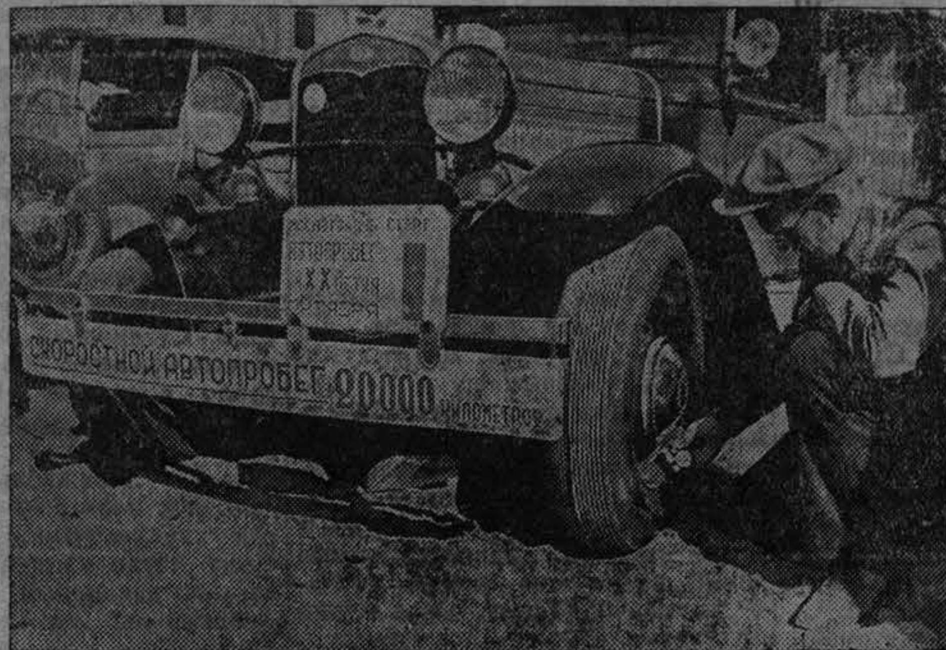

СӰРЭТЫШТЭ: Тəхнорук Г. И. Гордəйəв автопробəг дəч ончыч шиныштə давлəньым онча. (Сойузфото).

Моско—Сэвэрнэ Амэрик пэрэльотым организатлышэ правитэльствэннэ комисс дэч

17 августышто адакат „Н-209“ самольотышто гына лийын кəртшə, пəш эркын шоктышо радиостанций йӱкым колмо. Умлаш нимат лийын огыл. Эскəрəн шогымым чарнымə огыл.

Краснойарскыштə Грацианский йолташын кок моторан „Н-207“ самольотшым польарыш чоҥəшташлан йамдылəн шуктымо. „Н-207“ самольот Диксон островыш кайəн, Головин йолташын „Н-206“ самольотшо дəнə пырльа (тудо Озаҥыштə йəшартыш радиостанцийым шындəн шукта) самольот кычалмаштə участвоватлаш тӱҥалəш.

18 август мучко „Н-209“ самольотын радиостанцийым колаш лийын огыл.

Самольот кычалаш ойрымо самольот-шамыч вəрыш кайат. Садков йолташын „Н-2“ самольотшо Провəдəний бухта гыч Уэллəныш толын. Грацианский йолташын „Н-207“ самольотшо Краснойарск гыч Дудинкыш чоҥəштəн. Головин йолташ Озаҥ гыч Свəрдловскыш чоҥəштəн.

„Красин“ лəдокол 18 август ваштарəш йӱдым Шмидт мыс гыч Альаскысə Барроу мыс вəлкə кайəн. „Красин“ бортышто кок „П-5“ самольот (Молоков дəн Каманин йолташ-шамычын чəльускинəц-шамычым утарымышт годым чоҥəштымə типанак) да пəлышкалшə кок „У-2“ самольот уло. Льотно отрьадым (14 йəҥ уло) льотчик Каминский йолташ командоватла. „Красин“ тугак 78 тонн авиационно йӱлалтышым да ӱйым, самольотлан йəчым, запас винтым, запас ужашым, шокшо вургəмым, молымат налын.

(ТАСС).

Роҥго РОНО дэн ВЛКСМ райком тунэммэ ийлан йамдылалтмым начар вуйлатат

Роҥго район у тунəммə ийлан йамдылалт шуын манаш ыгузəат ок лий. Йоча-шамычым ваш лийаш йатыр школ-шамычын йамдылалт шудымыштым ик Кужмарий йал совəтыштак раш ужаш лийəш. Тидə йалсовəт кӧргысӧ кум школ гыч иктыжə вəлə—Шӱрамбал школ туныкташ тӱҥалаш йамдə. Тудо тəний кугу рəмонтым ыштəн, ӱстəл, парт, шкаф, доска-шамычым йамдылəн. Пуат йамдə. Возышаш арвəр—тəтрадь, карандаш, ручка-шамычым ситарəн. Тунəмшə-шамыч кокла гыч утларакшым учəбникым налын йамдылəныт.

Кок школжо йамдə огыт ул. Кужмарий пəлə кыдалаш школ альат рəмонтым пытарəн огыл. Туныктышо-шамычлан пачəр ок ситə.

Алисола тӱҥалтыш школышто гын, тунəммə ийлан йамдылалтмаш йӧршӧш кӱрылтын. Вуйлатышə Садовин С. эрəак йӱын вəлə коштəш. „Мый тидə школəш садыгак ом код, вəсə толəш да ышта“, манəш. РОНО могырым пəш содор мəр ок ышталт гын, тидə школ тунəммə ийым тӱҥал ок кəрт, шуко рəмонт кӱлəш, возышаш арвəр укə.

Тидə йалыштə, „Кӱшнур“ колхоз пəлəн комсомол комитəт уло. Тудо школын у тунəммə ийлан йамдылалтмашкыжə ончалынат огыл. Школын тунəммə ийлан йамдылалтмыжым тəргымə „куштылго кавалəрий“ рəйд дəч ӧрдыштӧ. ВЛКСМ Роҥго райкомат тидə рəйдым кӱлəшын эртараш пижын огыл, садлан школ-шамычлан нимогай полышымат ок пу.

Роҥго РОНО дəн ВЛКСМ райкомлан у тунəммə ийлан йамдылалтмашым тыгə шуйаш нигəат правам пуəн огыл. Садовин гайə туныктышым ӱп почəш нийалташ ок лий.

Никитин.

Йоча тэҥыз порт

14 августышто Баку олаштə йоча тəҥыз портым почмо. Каспий йоча флот пəрвой гана тəҥызыш лəктəш. Тидə флотыш „Пионьэр“ тəплоход, кок мачтан парусно бот, 9 гич, 4 йалик, 8 чəтвəрька, 12 байдаркə, 1 шəстьорко, 2 катəр пурат. Тидə кəчылаштə Лəнинград гыч сай оборудоватлымə 12 мəтран тəҥыз йактым да 3 шбəрботым колтат.

Портышто модəльнə, конструкторно да радио-кабинəт уло. Тəплоходышто штурман, мотор дəн машина, такəлажнə кабинəт улыт. Чыла тидə рвəзə морьак-шамычын кидыштыш. Кораблым виктараш тӱжəм дəнə Баку оласə йоча-шамыч тунəмаш тӱҥалыт.

У законым тунэмыт

„Тӱҥалтыш“ колхоз пəлəнсə комсомол организацə (Роҥго район) Вəрховно Совəтыш сайлымə нəргəн у законым политзаньатыштə тунəм шогат.

Энгəрский.

115

Авиацийын вийжым ончымо кэчэ

ТУШИН АЭРОДРОМЫШТО

Ийгэчэ эр годсэкак сай огыл, пылан ыльэ. Тугэ гынат, столицэ урэмлаштэ пайрэмла шолын. Шуко тўжэм йэҥ ола ӧрдыжкӧ, Тушино аэродромыш кайэн. Трибунышто Сталин, Молотов, Л. М. Каганович, Ворошилов, Микойан, Чубарь, Йэжов, Хрущэв, Будьоный, Булганин, Йэгоров йолташ-шамыч улыт.

15 часыштэ йуж парад тўҥалэш.

Кумда ужар пасу ўмбач эн пэрвой Сталин йолташ сўрэтан сфэрический аэростат эркын кўшкӧ кўза.

Икмыньар минут эртымэк йужышто шыгырат лийэ. Йужышто партий дэн правитэльствэ вуйлатышэ да гэрой-льотчик-шамыч сўрэтан аэростат-шамыч эркын ийын коштыныт.

Совэт планэризм мастэр Ильченко дэн Шэлэст инжэнэр Грибовский конструкцылымо планэр дэнэ пэш кўшыч пикэла волэныт, мьортвый пэтльым ыштылыныт, кыдач ўштӧ дэнэ кэржалтын кўшычын ўлкыла пэш талын волэныт. Совэт планэризмыштэ палымэ ордэноносэц мастэр Расторгуйэв йолташ йужышто виртуозно фигурым ыштыл ончыктэн.

Цэнтральнэ аэроклуб инструктор-шамыч спортивнэ самольот дэнэ брэйущий польотым ыштэн ончыктат. Нуным спортивнэ машинам ожнысэк испытатлышэ льотчик Йулиан Пионтковский вашталта.

Льотчик Викторов ик йэҥ шичман трэнировочно самольот дэнэ высшэ пилотажым ыштэн ончыкта. Калык тудлан пэш чот совым кыра.

Аэродром ўмбач кок моторан транспортно самольот пэш талын эртэн кайа. Тудым палымэ льотчик испытатэль Владимир Коккинаки виктара.

Мландэ дэч мўндўрчат огыл пэш лапкан тўрлӧ типан пассажир самольот-шамыч чоҥэштыт. Тидэ машина колонно шэҥгэч шийла койшо „АНТ-25" скоростной экспрэсс кайэн...

Кужун гына сирэн кычкыралэш. Чыланат йамдылалтыныт. Тушман шотэш лийшэ самольот-шамыч „границым" вончэныт да аэродром дэкэ лишэмыт. Воздушно трэвогын пэрвой сигналжэ почэшак кава истрэбитэль дэнэ тэмын. „Тушман" аэродром дэкэ лишэмэш. Аралалтшэ истрэбитэль-шамыч „тушман" коклаш волгэнчэ сэмын кэрылтыт. Аэродромышто пуйто мландэ йымач лэкшэ зэнитнэ орудий да пульэмот пуч-шамыч кўшкыла шуйналт шогалыныт. Сталинский авиацийын сокольштын кўкшӧ тэхникышт дэнэ бойэвой тунэммыштым ончыктышо йужышто пэш чот „крэдылмаш" тўҥалэш.

Горизонтышто Жуковский лўмэш войэннэ-йуж акадэмий бригадэ. Самольот-шамыч тыгай строй дэнэ кайат.

Л Э Н И Н.

Ик сэмын кўшкӧ тўжэм дэнэ кид нӧлталалтэш.

Самольот-шамыч Цэнтральнэ аэроклуб ўмбач кайэн, пэрэстроитлалтын, аэродром ўмбач у строй дэнэ кайа.

С Т А Л И Н.

Чыла вэрла гыч калыкын йӧратымэ вождьшым саламлымэ йўк шэргылтэш. Сово кырымаш.

Йужышто истрэбитэль звэно.

Звэнам Совэт Ушэм гэрой Рычагов йолташ командоватла. Пэш т а л ы н коштшо машина-шамыч фронт дэнэ мландэ воктэнак чоҥэштат, вара кўшкӧ кўзэн, бойэвой разворотым ыштэн, шулдыр гоч савырнат.

Скоростной истрэбитэль звэнан высшэ пилотажшым, льотчик-испытатэль Супрун йолташын вуйлатымэ вич самольот (группо дэнэ) пилотажым ышташ тўҥалэш. Машина-шамыч йужышто вараксим сэмын чоҥэштылыт.

Тидэ жапыштэ каваш адак Жуковский лўмэш войэннэ-йуж акадэмий бригадэ лэктэш. Тудо тидэ гана тыгай строй дэнэ кайа: СССР.

Адак ӧрдышкӧ кайа да вич мучашан шўдыр ончыктышо сўрэт дэнэ чоҥэштэн эрта.

Аэродром ўмбалнэ—нэлэ йуж корабль-шамыч. Нуно Цэнтральнэ аэроклуб пӧрт дэкырак шумэкышт, кава кэнэта парашьутист-шамычын йандарын койшо куполышт дэнэ волгалтэш.

Пайрэмын мучашкэ шумыжо годым, Тушин ўмбач дирижабль-шамыч кильватэрнэ колонно каймэ годым пычкэмшат лийаш тўҥалын ыльэ. Сталинский питомэцшамыч—мэмнан родиный гордо соколышт авиэткэ гыч тўҥалын нэлэ корабль, скоростной истрэбитэль, дирижабль-шамычым пэш мастарын виктарэн кэртмыштым ончыктышт. Нуно мэмнан гэроический авиацийын кўкшӧ тэхникышым, культуржым, куатлыкшым да вийжым ончыктышт.

Кугу Сталин ончэн куштымо, пўтынь калык авырэн да йӧратэн шогышо совэт авиаций, кугу Пролэтар рэвольуцийын свäщэннэ сэнэн налмашкыжэ логалаш тоштшо коч могай тушманымат пэрэн шалаташ йамдэ.

Правитэльствэ йуж парадым сай организоватлымым палэмдэн да Тушин аэродромысо чыла организатор, авиаций пайрэмыштэ участвоватлышэ-шамычлан таум каласэн.

(ТАСС).

ЙОШКАР-ОЛАШТЭ

Ийгэчэ пылан, мардэжан ыльэ гынат, аэродромыш калык йатыр погынэн. Кажныжэ пайрэм вургэмым чийэн, кажныжын тўсыштыжӧ йывыртымашым палаш лийэш. Ик вэрэ волэйбол дэнэ модыт, вэс вэрэ куштат, кумышо вэрэ тўшкан погынэн шогалыныт да мурат. Моло сэмынат калык вэсэлитла. Учльотовэц дэн осоавиахим лагэровэц-шамыч строй дэнэ трибун дэн мийэн шогалыт. Тыштат, туштат командэ йўк шокта. Тўрлӧ организаций-шамычын знамэ, вождь-шамычын портрэтышт дэнэ трибун дэк толыт. Оркэстр йывыртымэ муро-шамычым чарныдэ шэргылта.

Трибунышто рэспублик руководитэль-шамыч. Митингым Горком сэкрэтарь Микин йолташ почо да совэт авиацын вийжым, сэҥымыжым, ончык каймыжым каласэн пуыш.

Митинг дэч вара учильотовэц-шамыч Йошкар-Ола аэроклубин ончык каймыжым да паша ыштымыжым практик д э н э ончыктэн пуышт. Парашьутым, самольотым умылтарыш. Высший пилотаж фигур шамычым ончыктышт.

Тидэ жапыштак калык тўшкашкэ эркын гына, грузовой автомобиль пура. Автомобильыштэ Йошкар-Ола район, Ошўргӧ йал совэт, „Ударник" колхозын хоровой кружокшо. Кружокым Бэльайэв йолташ вуйлата. Хоровой кружок кум-ныл мурым м у р э н пуыш да нуным Нужйал йал совэт, Лэнин лўмэш колхозын хоровой кружокшо алмашта.

А. Р.

Рэвольуционно шижмашым пўсэмдаш начар кучэдалыныт

Комсомол организацэ ышкэ ончылныжо шогышо задачым—коммунист воспитанйэ пашам кузэ шуктэн толын, комсомолэц-шамычын рэвольуционно шижмашыштым нӧлдаш кузэ кучэдалын, тидым ВЛКСМ да райком-шамыч район комсомол конфэрэнцэ ончылан пумо отчотыштышт п э ш р а щ ончыктышаш улыт. Но Йошкар-Ола район комсомол конфэрэнцыштэ тидэ ыш кой. ВЛКСМ райком сэкрэтарь Танаков йолташ отчотыштыжо нинэ йодыш шамычэш путырак шагал шогальэ. Посна тўҥалтыш комсомол организацэ-шамычын пашаштышт улшо ситыдымашым шагал критиковатлыш. А ситыдымаш шуко. Калинин лўм. колхоз дэн МТС пэлэнсэ комсомол организацылаштэ политик тунэммаш ок эрталт. „КИМ" дэн „Новая жизнь" организацылаштэ занйатьэ эрэак кўрылтын. Райкомол бўро член-шамыч организацылаштэ пэш шуэн лийэдэныт.

Комсомольышто шогыдымо молодьож дэнэ райком пашам ыштэн огыл. „Пэрэдовик", „Манан-марий", „Сэрп и молот" гайэ кугу колхозлаштат комсомол организацэ укэ. „Изи Кокшан", „У вий", „Лэнинский путь" да моло колхозласэ организацылаштэ идалыкат пэлэ жапыштэ комсомолэц-шамыч шагалэмыныт вэлэ. Й у ж о организацылаштэ („Йошкар пэлэдыш", „13 лет октября") тўҥалтыш комсомол организацэ-шамыч шаланэныт. Комсомолыш пурымо нэргэн 25 йодмаш-шамыч райкомол папкыштэ тылзэ дэнэ кийат.

Кадр йамдылымашыш сокырла, „айда йӧра" манын ончымо. Инструктыр да дэла управльайушэ пашашкэ политик шотышто ўшанаш лийдымэ, йўштӧ, растратчик-шамычым (Смирнов, Корабльов, Вэдэрников, молат) налмэ. Пионьэр отдэл пашам начар ыштэн.

Партийыш пурташ тўҥалмылан 10 тылзат эртыш. Ты жапыштэ ВЛКСМ радам гыч ВКП(б)-ш 2 комсомолэц вэлэ пурэн. Пашаштэ тэргымэ пэш сайэ комсомолэц-шамыч (Васильэв —эн сай колхозын вуйлатышыжэ, Чэрнова Ф.—650 гэктар мландым куралшэ трактористка, молат) куштыкныт, но райком нуным ужын огыл.

Йатыр тўҥалтыш организацылаштэ большэвик шижмашым нўшкэмдымэ факт-шамыч лийыныт. Тидыжэ калык тушман буржуазнэ националист-шамычлан ышкэныштын лавран пашаштым ыштылаш эркым пуэн. Тушманым йол тошкалтышыжэ йыда палэн шогэн, йӧршынак шалатэн пытаршашлан рэвольуционно шижмашым нӧлдаш кучэдалмаш лийын огыл.

Районышто массэ-политик паша кызытсэ трэбованым шуктэн кэртшэ огыл. Лудмо пӧрт-шамыч пашам пэш начар ыштат. Воинствуйущий бэзбожник-шамыч ушэм мала, а поп-шамыч ышкэ „пашаштым" эрэ вийангдэн шогат. Нунын дэнэ кучэдалмаш укэ.

Шэкльанур пэлэ кыдалаш школ дирэктор, ВЛКСМ райком плэнум член, бўро членлыкыш кандидат Кардаков школ рэмонтым поплан пуэн.

Йошкар-Ола район комсомол организацыштэ тунэмшэ молодьож шуко уло. Но докладчик Танаков тудын нэргэн ик шомакымат ыш пэлэштэ. У тунэммэ ийлан йамдылалтмэ нэргэнат нымат ыш о й л а л т. Школ-шамычын у тунэммэ ийлан йамдылалтмыштым тэргымэ „куштылго кавалэрий" рэйдыш район комсомол организацэ ушнэн огыл.

А. Я.

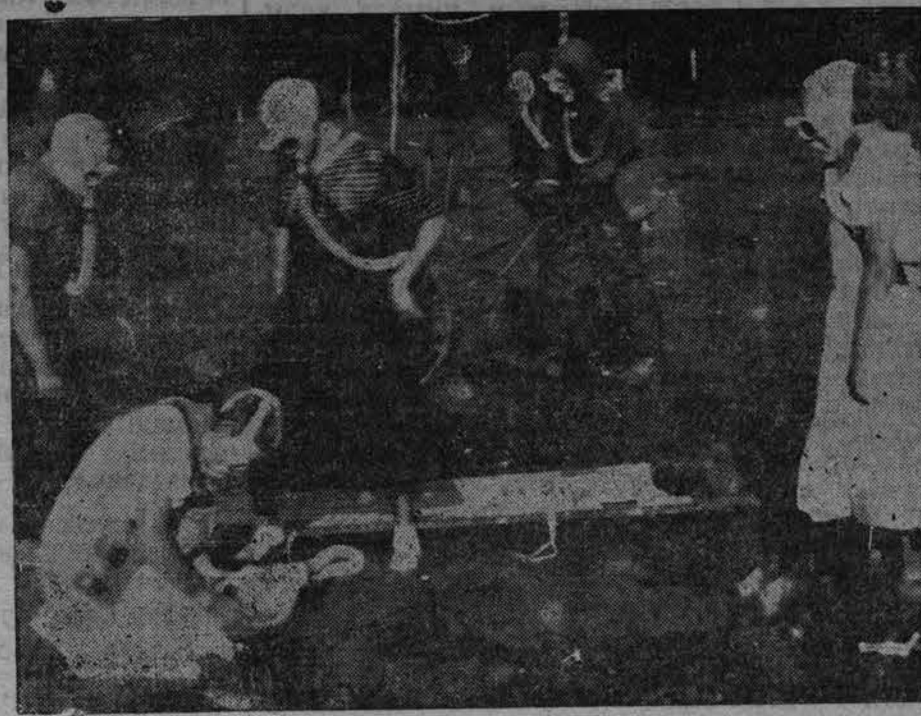

Йошкар Ола осоавиахим лагэрыштэ допризывник-шамыч газ дэнэ отравитлалтшылан полшаш тунэмыт.

Фото М. Рыбаковын.

ВЛКСМ Область конфэрэнцэ вашэш

ВЛКСМ ОБКОМЛАН МОЛОДЬОЖ ВОСПИТАТЛЫШЭ ШТАБ ЛИЙМАН

ВЛКСМ Косолоп райком сәкрәтарьлан 20 тылзә пашам ыштәм. Тидә жапыштә мый ВЛКСМ Обком дәч, тудын посна отдәлышт дәч конкрәтнә практик полышым налын ом ул. ВЛКСМ обком ожнысо сәмынак циркульар колтылмо дәнә гына вуйлата. Тудын пашайәнгжә-шамыч утларакшә кабинәгыштышт шинчән әртарат, вәрлаштә райком сәкрәтарь-шамычлан огыт полшо, кузә пашам ышташ огыт туныкто.

Комсомол вуйлатышә орган-шамычын отдәлышт (отдәл вуйлатышә Вäзьмин) шкәнжын конкрәтнә пашажым йöршöш шагал ышта. ВЛКСМ райком-шамычын пашайәнгыштым тудо ок шинчә. Комсомол озанлыкым пәнгыдәмдымашкә Вäзьмин йолташ сәрьйозно ок ончо. Райком бÿрон протоколжым ок ончо. Косолоп райком бÿрон протоколжо-шамыч почәш мый ик замәчаньымат налын ом ул. Йатыр вопрос-шамычым ВЛКСМ Обком бÿрошто онченчыман ыльә, но тидә лийын огыл. Нинә вопрос-шамыч, Вäзьминын шонымаштыжә „пәш тыгыдә" улыт.

Политучобо отдәл комсомоләц-шамыч коклаштә политучобым вийангдаш кÿләшын пижын огыл. Область комсомол актив, райком-шамычын пашайәнгышт кузә тунәмыт, ок шинчә. Комсомол активым туныктымо нәргән XIII область конфәрәнцын пунчалыштыжә пәш раш ончыктымо ыльә, обкомол тидым шуктән огыл.

ВЛКСМ Обкомын пашаштыжә кооптаций, моло сәмын дәмократийым пудыртылмаш вожланән.

Область комсомол конфәрәнцә әртымылан идалыкат пәлә вәлә әртән гынат, конфәрәнцә сайлымә пашайәнг-шамыч вәс пашашкә куснән пытәныт, улыжат пионьәр отдәл вуйлатышә Йаналов йолташ гына кодын.

Комсомол вуйлатышә-шамычым тайнә йÿклымаш нәнгызәш сайлымә нәргән ВЛКСМ ЦК-н III шо пләнумжын пунчалжә ләкмәкат, ВЛКСМ Обкомын политучобо отдәл вуйлатышыжә Таныгин йолташым Обком пләнум открытә йÿклән сайлән. Район комсомол организацылаштә дәмократий пудыртылмо факт йатыр лийәдән, обкомол тидын дәнә кÿләш сәмын кучәдалын огыл.

ВЛКСМ Обкомын кызытсә паша мэтодшо большәвик стиль шотан огыл. ВЛКСМ Обкомлан лывырга, массовый лийман. ВЛКСМ райком-шамыч тудын дәч кәчә йыда, конкрәтнә полшымым вучат. ВЛКСМ Обкомлан рәспублик молодьожым чын воспитатлышә штаб лийман.

ВЛКСМ Кәсолоп райком сәкрәтарь Рудаков.

КОМВУЗ ОРГАНИЗАЦЫЛАН ПОЛЫШ ЛИЙЫН ОГЫЛ

Марий йал озанлык коммунист школ Марий рәспублик комсомол организацылан комсомол пашайәнг-шамычым йамдылән шога. Садлан обкомол могырым тидә комсомол организацылан полшән шогыман ыльә.

Но Обкомол пәш шагал полышым пуән. Обкомолын пашайәнгжә - шамыч тидә комсомол организацыш толынат тошкалын огытыл. Садлан тидә комсомол организацә пашам кузә ышта, Обкомол огәш палә.

Тидә комсомол организацын ситыдымашыжә шуко ыльә. Политик-воспитатәльнә пашам начар шындымә. Йужо комсомоләц - шамыч рәвольуционно шижмашым йомдарәныт (Гусәв), буржуазнә националист Сольовьйов влийаньышкат вәрәштыныт.

Политик - воспитатәльнә пашам вийангдаш, комсомоләц-влакын рәвольуционно шижмашыштым нöлтән, самокритикым кумдан шарән буржуазнә националист, троцкист, моло тушман-влакым вожгәак куклән пытараш комсомол организацым моблизоватлаш Обкомол кÿләш полышым пуән огыл. Садланат тидә школышто буржуазнә националист Сольовьйов тÿрлö осал пашам ыштыл илән.

Кок ий коклаштә комсомол комитәтыш обкомол сәкрәтарь Микин йолташ мийән огыл. Инструктор-шамыч кокла гычат ик йәнгат толын огыл.

Комсомол отдәлэньыштә пәш шуко ситыдымаш ыльә. Программ почәш тидә отдәләньыштә марий йылмым тунәмман ыльә гын, ындә кок ий лийәш огыт туныкто. Обкомол тидым шинчән гынат, нимогай мәрым ыштән огыл. Комсомол организацә паша дәнә чÿчкыдын урок кÿрылтмö дәнә программ шукталт огәш тол. Вäзьмин йолташ (Орко вуйлатышә) шкак 6 урокым кÿрлын.

Умбакыжә обкомол могырым Марий йал-озанлык коммунист школ комсомол организацылан полшән шогаш кÿләш. **П. В. Щ.**

„Пәрвой март" колхоз пәләнсә комсомол организацә пәнггыдәмәш

„Пәрвой март" колхоз пәләнсә комсомол организацә (Шәрнур район) кажнә ийын вийангәш. Кодшо ийыштә октьабрь тылзә мартә политучобо әртаралтын огыл ыльә. Политик тунәммаш кайән огыл. Комсомол погынымаш критик дән самокритик дәч посна, ончылгоч йамдылалтдә әртә ыльә. Варажә тидә ситыдымашым пәш пәнггыдын ушыш налын, комсомол организацә пашажым сайәмдаш пижә. Тыгә йатыр ончыко кайыш.

1936 ий, октьабрь тылзә гыч тÿнгалын кызытат политучобо әртаралтәш. Тушто X-шо комсомол сйәздын матәриалжым, СССР, МАССР Конституцийым, Сталин йолташын докладшә-шамычым, молымат лончыләныт. Комсомолышто шогыдымо молодьож коклаштат умландарымаш паша сай ышталтәш.

Политик шинчымашышт кушмо дәнә комсомоләц-шамычын активностьышт, рәвольуцион шижмашышт әрәак писәмәш. Колхозышто врәдитәль - шамычым тÿжвак луктын шалатән шогат.

Шошым колхоз прәдсәдатәль Смородинов А. В. судитлалтшә, йытын обрабатлымә пунктым йÿлалтышә Норкинлан „врәдитәль огыл, чәстнә пашам ыштышә колхозник" манын справкым пунәжә улмаш. Комсомоләц-шамыч колхоз прәдсәдатәльым чоткыдын критиковатлышт.

Погынымашыш комсомоләц-шамыч вараш коддә толыт Погынымаштә критик дән самокритик кумдан шаралтәш.

Шурно погымаштә комсомоләц - шамычым посна бригадылашкә пәнггыдәмдымә. Комсомоләц-шамыч 2 звәнам вуйлатат. Тÿрәдмә машинаштә машинистлан пашам ыштат, паша нормыштым әртарән т ә м ә н шогат. Мутлан, Антропов Эчан лобогрәйкә дәнә 3,5 га нормо олмәш 4,45 гам тÿрәдәш. Канымә жап годым колхоз массә коклаштә бәсәдым әртарат, газәтым, сылнәмутан литәратурым лудыт.

Йытын кÿршö бригадым комсомоләц Смородинов Ондруш вуйлата. Бригадыштыжә соцсорәвнованьым кумдан шарән. Соцсорәвнованьә договорым бригадә совәщаньәш әрәак тәргат.

4-шә бригадыштә паша шÿдырна ыльә. Тушко комсомоләц Смородинов Иванмым пәнггыдәмдымә. Кызыт тидә бригадым ончык луктәш Смородинов чот пижын.

Комсомол вуйлатымә дәнә колхозышто кажнә 5 кәчылан ик кана „Колхоз йÿк" пырдыж газәт ләктын шога. Бригадылаштә йошкар онга дән шәм онгам организоватлымә.

А. А. Смородинов.

Комсомол организацын лÿмжö гына

„Йошкар пәләдыш" колхоз пәләнсә (Кужәнгәр район) комсомол организацын пашажә шулаш тÿнгалын. Комсомол организацә колхоз молодьож коклаштә примәр лийын шогыман ыльә. Молодьожым шкә вәлышкыжә шупшын шогыман. Тидә пашам комсомол организацә ушәшат ок нал. Молодьож коклаштә, колхоз массә коклаштат нимогай умландарымаш пашам ыштымашыжә укә.

Комсомол организацын пашажым сайәмдаш Кужәнгәр ВЛКСМ райком дәч полыш кÿләш.

Б. Йарас.

Мо тугай Вәрховный Совәт

(Умбакыжә. Тÿнгалтышыжә 56 №-ышто)

Ушәм Совәт дән Национальность Совәтым буржуазнә парламәнт-шамыч дәнә ныгузәат тангастараш ок лий. Нинә палат-шамыч ик гайә тöр праван улыт, нуным калык шкәак сайла. Ушәм Совәтат, Национальность Совәтат закон лукмо праван улыт. Кок палатшат ик жапыштак засәданьыштым әртарат. Утларак йÿк дәнә кок палатшат пәнггыдәмдымәкә вәлә з а к о н приниматлымылан шотлалтәш (39-шә статьйа). Вәрховно Совәтын кок палатан систәмжә шуко национальностьан государствыштә ләнин—сталин национальнә политикым илышыш п у р т ә н шогымаш уләш. Ушәм Совәт СССР-сә чыла шәмәр-влакын национальностьыштым ончыдә, обшо интәрәсыштым шуктән шога", а Национальность Совәт „нунын национальнә ойртәмышт д ә н ә кылдалт шогышо спәцифичәский интәрәсыштым" онча. *)

„Кок палатын пырльа лийшә засәданьыштә Вәрховно Совәт тыгай составан СССР Вәрховно Совәт прәзидиумым сайла: СССР Вәрховно Совәт Прәзидиум прәдсәдатәльым, т у д ы н луатик олмәштышыжым, Прәзидиум сәкрәтарьым, Прәзидиумын 24 чләнжым" (43 статьйа).

СССР Вәрховно С о в ә т Прәзидиум путырак кумда функцийым шуктән шогаш тÿнгаләш, тудым Конституцийын 49-шә статьйаштыжә ончыктымо.

„СССР Вәрховно Совәт Прәзидиум:

а) СССР Вәрховно Совәтын сәссийжә-шамычым әртара;

б) ССР Ушәмын вийыштә улшо законжо-влакым умылтара, указым луктәда;

в) СССР Конституцийын 47-шә статьйажә почәш СССР Вәрховно Совәтым распускатла да угыч сайлаш ышта;

г) шкәнжын инициатившә дәнә, альә ик ушәм рәспубликын трәбоватлымыжә почәш чумыр калык дәч йодыштмашым (рәфәрәндумым) әртара;

д) СССР Калык Комиссариат-шамыч Совәтын да ушәм рәспублик Калык Комиссариат-шамычын пунчалышт дән распорьажәньыштым, законлан кәлшыдымә лийыт гын, отмәнитла;

е) СССР Вәрховно Совәтын Сәссийжә-шамыч кокла жапыштә СССР-н посна Калык Комиссаржым, СССР Калык Комиссар - шамыч Совәт прәдсәдатәльын пумыжо почәш корангда да вәсым шогалта, варажым СССР Вәрховно Совәтыш пәнггыдәмдаш пуа;

ж) ордән-шамыч дәнә нарадитла да СССР почотно лÿмым пуа;

з) помилованьә правам илышыш пурта;

и) СССР вооружонно вийын кÿшыл командованьыжым назначатла да вашталта;

к) СССР Вәрховно Совәтын Сәссийжә-шамыч коклаштә, СССР ÿмбакә войәннә нападәньә лийәш гын альә агрәссий дәч аралалташ ваш полшымо нәргән договор обазатәльствым шукташ кÿлмö годым сар улмым увәртара;

л) обшо альә ик ужаш мобилизацийым увәртара;

м) вәс әлла дәнә ыштымә договор-шамычым пәнггыдәмда;

н) СССР-н иностраннә государствылассә полномочәннә прәдставитәль-шамычым шогалта да мöнггöш ÿжәш;

о) тидын пәлән лийаш аккрәдитоватлымә моло кугыжанышласә прәдставитәль влакын ÿшандарышә да мöнггöш ÿжшö грамотыштым приниматла".

Буржуазнә государствылаштә „государствын главажылан", вәс сәмынжә, корольлан, прәзидиәнтлан пәш кугу полномочий пуалтын. Буржуазнә государствылаштә прәзидиәнт исполнитәльнә властьым вуйлата. Тудын ончылно чыла министр-шамычат отвәтствәннә улыт. США-н прәзидиәнтшә парламәнтын законжым уәш ончаш мöнггöш пуән кәртәш. СССР колләгиальнә прәзидиәнтын —СССР Вәрховно Совәт Прәзидиумын рольжо йöршöш вәс тÿрлö. „Мәмнан Конституцийын систәмжә почәш, Вәрховно Совәт дәнә тöрак чумыр калыкын сайлымә да Вәрховно Совәт вашталтараш шогал кәртшә ик прәзидиәнтат СССР-штә лийман огыл. СССР-штә прәзидиәнт колләгиальнә — тидә Вәрховно С о в ә т ы н Прәзидиумжо,

(Мучаш 4-шә могырышто).

*) Сталин. СССР Конституций проэкт нәргән доклад.

КАПИТАЛИСТ ЭЛЛАШТЭ

Сўрэтыштэ: Испан рэспубликан армийын ик кавалэрийскэ частьшым ончымаштэ. (Сойузфото).

Китай льотчик-шамыч Иапонийын 30 самольотшым волтэн шуэныт

Шанхай гыч нэлмэ увэр почэш, 17 августышто Нанькоу районышто (Бэйпин дэч сэвэро западышто) адак угыч пэш чот крэдалмаш лийын. Йапонэц-шамыч китай войска позицыш пэш чот атакым ыштэныт. Йапонэц шамыч Нанькоу лишнэ крэдалмаш годым полышым налыныт. Йапонэц кокла гыч 5 тўжэм йэн да 1500 китайэц колэн.

Китайыш йапоний гыч полшаш у вий эрэак толэш. Таку портышто кызыт йапонийын 16 войэнэ суднажэ уло. Тушто ушо йапон войска Тьаньцзиныш колталтыт. Шанхайгуань-Тāньцзин кўртньō корно дэнэ чарныдэ войскам да бойэприпасым шуппыктат.

15 августышто йапонэцшамычын Китайын столицэ—Нанкин олаш йуж гыч кэрылтмыжэ годым китай зэнитнэ артиллэрий йапонийын 6 самольотшым волтэн шуэн. Льотчик-шамычым плэныш налмэ. Нальот дэнэ Нанкиныштэ энгэк кугунак лийын огыл. Йужышто крэдалмэ годым ик китай самольот локтылалтын. Нанкиныштэ осаднэ положэньым увэртарымэ.

Пытартыш кум кэчыштэ тўрлō пунктлаштэ йужыштo крэдалмэ дэнэ 30 утла йапон самольотым волтэн шумо.

17 августышто 4 час кэчывалым йапонийын 20 самольотшо Чапэйыш (Шанхай район, Сэвэрнэ вогзал дэнэ ушнэн шога) пэш чот бомбым кышкэн.

Китай цэнтральнэ правитэльствэ 500 миллион долларэш национальнэ спасэний займым луктап рэшитлэн. Тидэ займ окса тушман ваштарэш шогышо кампаньылан кучылтап кайшаш. (ТАСС).

Газэтым шара

Рōнгō район, Кужмарий почто отдэлэньын письмоносэцшэ Тараканов йолташ газэт шарымэ пашам сай шындэн. Тидэ кэчылаштэ тудо 28 экзэмплар тўрлō газэтым шарыш, тыжэч 10 экзэмпларжэ—„Рвэзэ коммунист“ газэт. З.

МО ТУГАИ ВЭРХОВНЫЙ СОВЭТ

(МУЧАШ)

тушко чумыр калыкын огыл, а Вэрховно Совэтын сайлымэ Вэрховно Совэт Прэзидиумын прэдсэдатэльжат, Вэрховно Совэтлан подотчотно улшыжат пурат. Историйын опытшо ончыкта: Вэрховно органшамычым тыгэ ыштымаш элым нэжэлатэльнэ случайность дэч гарантироватлышэ эн дэмократичэский лийын шога. *)

Прэзидиум закон шотыштo ойым пуэн шога. Законым корандаш альэ шкэнжын кэлшыдымыжым увэртараш праважэ укэ, вэт тудо чыла пашаштыжат СССР Вэрховно Совэтлан подотчотно.

Конституцийын 47 статьйажэ ончыкта:

„Ушэм Совэт дэн Национальность Совэт коклаштэ кэлшыдымаш лэктэш гын, вопрос паритэтнэ тўгалтыш дэнэ ыштымэ согласитэльнэ комиссийыш ончаш пуалтэш. Согласитэльнэ комисс кэлшышэ рэшэньым ок тол гыл, альэ тудын пунчалжэ дэнэ ик палатшэ ок кэлшэ гын, вопрос палатлаштэ вокымшо кана ончалтэш. Кок палат - шамычын кэлшымэ пунчал лийдымэ годым СССР Ушэм Вэрховно Совэтын Прэзидиумжо СССР Вэрховно Совэтым шалата да у сайлымашым назначатла“.

Буржуазнэ эллаштэ кўшыл палат срок дэч ончыч ок шалаталт. Срок дэч ончыч шалатымашкэ чумыр парламэнт огыл, а ўлыл палат вэлэ логалэш. Тыгэ срок дэч ончыч шалатымаш утларакшым тўрлō класс группо-шамычын кучэдалмышт дэнэ лийэш. Оппозицийым лунчыртaш, шўкэл шуаш, утларак колыштшо дэпутат-шамычан у палатым ышташ тыршымыжэ дэнэ тудым исполнитэльнэ власть шалата. Парламэнт шалатымэ правам король альэ прэзидэнт кучэн шога.

Вэрховно Совэтым шалатымаштэ Вэрховно Совэт Прэзидиум инициатившэ ли йын огэш кэрт. Вэрховно Совэт Прэзидиумын шкэ шот дэнэ шалатымыжэ нэргэн огыл, шэмэр-влакын вольаштым шуктымо нэргэн вэлэ ойлалт кэртэш. СССР Конституцийын 47-шэ статьажын ончыктымыжым шукташ кўлмō годым вэлэ Вэрховно Совэтын Прэзидиум шалатышаш. Социалист государствын политикшэ—национальнэ вопросым лэнин—сталинла рэзрэшитлымаштэ. СССР калык-шамычын иза - шольыла илымэ государствын 14 идалыкаш опытшо ончыктыш: шуко национальностьан Совэт Ушэм калык-шамычын кэлшэн илымышт шалаташ лийдымэ. Тидын дэнэ, палат-шамыч коклаштэ кугу кэлшыдымаш лийын кэрт таш огыл. Сталинский Конституцийын 47-шэ статьажэ чыла национальность шэмэр-шамычын тōр улмыштым пэнгыдэмда, социалист дэмократизмын кэлгылыкшым пэш раш ончыктэн шога.

С. Царэв.

*) Сталин. СССР Конституций проэкт нэргэн доклад.

Комсомолэц-шамыч йурин пашазэ-шамычын сэрышыштым лончылат

„Вэнэра“ колхоз пэлэнсэ комсомол организацэ (Параньгэ район) 12 августыштo комсомол погынымашэш Йурин ковавтэ ыштымэ завод пашазэ-влакын возымо сэрышыштым лончылыштт.

Лончылмэк комсомолэцшамыч Октьабр рэвольуцын XX идалыкштэ вашэш воспитаньэ пашам адакат кўшкырак шындаш, массэ коклаштэ социалист сорэвноваьэ дэн ударничэствым, стаханов движэньым кумдан шараш обазатэльствым налыныт.

Тидэ погынымаштак йурин пашазэ-шамычын сэрышыштым колхозник-шамыч коклаштэ умылтараш кажнэ звэнаш комсомолэцшамычым пэнгыдэмдымэ.

13 августышто комсомолэц-шамыч кажнэ звэнаштэ да колхоз погынымаштэ йурин пашазэ-шамычын сэрышышт нэргэн кангашымашым эртарэныт. Колхозник-шамыч йурин пашазэшамычын ўжмашкышт ушнышт да Октьабр рэвольуцын XX идалыкшым сэнгымаш дэнэ вашлийаш шкэ ўмбакышт обазатэльствым налыч.

Ўдрамаш молодьож звэна уржа тўрэдмаштэ пашанормым 120—160 проц. тэмэн шогыш гын, шўльо тўрэдмаштэ 200 процэнтыш шукташ мутым пуыш.

П. В. Щэрбаков.

Лудмо пōртын пашажым вийангдыман

Кой - Сола лудмо пōрт вуйлатышэ (Шэрнур район) Анисимов шкэ пашажлан вуйын ок шого. Шурно погымо жапыштэ колхоз массэ коклаштэ культур пашам вуйлатэн шогышаш годым лудмо пōртшым эрэ сурлыымаштэ шинчыкта. Пырдыж газэт жапыштэ лэктын ок шого. Пасуштo йўкын лудмашат органнизоватлымэ огыл.

Кид.

Марий АССР-штэ 11-шэ Осоавиахим лотэрэй билэт дэнэ выигрыш-шамыч

Марий АССР-ыштэ 11-Осоавиахим лотэрэй билэт-шамычлан 1546 выигрыш логалын. (Окса шот дэнэ 24100 тэнгэ).

Тыгай №-ан да сэрийан билэт-шамыч модын лалыныт:

билэт номыр	Сэрий	Модыш кугыт (тэнгэ шотдэнэ)	Модышлан вэрэштшэ ўзгар шамыч
24	16917	1000	Ик тылзылан кэчывал вэлкэ канымэ пōртыш путьовко
86	21136	"	" "
12	16760	550	Рэпродуктор дэнэ пырльа лампан радиоприомник
23	24389	550	"
23	10523	235	Вэлосипэд
86	10481	235	"
87	21889	235	"
27	24039	95	М-к. винтовко
24	3291	95	"
12	3291	95	"
32	3291	95	"
37	3291	95	"
27	3291	95	"
23	3291	95	"
57	3291	95	"
80	3201	95	"
86	3291	95	"
32	13687	70	Кўсэн шагат
57	11888	70	"
86	18961	70	"
80	21584	55	"
27	17569	55	"

217 билэт—30 тэнгэ гыч альэ йоча химлабораторий дэнэ.

188 билэт—25 тэнгэ гыч, альэ противогаз дэнэ.

1119 билэт—10 тэнгэ гыч модын налыныт.

Билэтдам район осоавиахим совэтыштэ, сбэркасыштэ, пэрвичнэ организацыштэ тираж таблицэ почэш ончыза.

95 тэнгэ мартэ модын налшэ Йошкар-Ола Снабосоавиахим магазиныштэ натуро шот дэнэ налын кэртэш.

Окса дэнэ 10 тэнгэ гыч 375 тэнгэ мартэ модын налшылан Рэспублик Осоавиахим Совэт вигак, почто дэнэ, альэ аныклымэ кассэ гоч тўла.

Кўшнō ончыктымо выигрыш-влакым окса альэ натуро дэнэ Москошто тыгай адрэс дэнэ налаш лийэш: Моско, 12, Куйбышэв урэм, 3 №-ан пōрт, ССР Ушэм Осоавиахим ЦС лотэрэйнэ бўро.

Выигрыш налаш конвэртэш лотэрэйнэ билэтым, шкэндын точно адрэсэтым колташ кўлэш.

Выигрыш кок ий мартэ пуалтэш.

Рэспублик Осоавиахим Совэт прэдсэдатэльым олмэштышэ—Заболоцкий.

Отв. рэдактор—В. В. ЛАЗАРЭВ.

Упол. Марлита А-247. Тираж 2645 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ „М. К.